

Kísérőnkől most rövid időre megválnunk. Ő az üzem fürdőjébe lép. Itt melegvizet zuhanyok, csapok, mosdók várják a műszakból érkező dolgozót — s az újonnan munkába állók itt öltöznék át bányászruhába.

Sipos elvtárs már megint itt van mellettünk. Kezében lámpás. Egyet fordulunk s már itt állunk a „népes” előtt.

A „népes” egy hosszú kocsisorból összeszerelt üzemi vonat, mely előtt kis villanymozdony várja az indulást.

Elhelyezkedünk az egyik kocsiában, melynek közepén széles gerenda húzódik. Erre a gerendára ülünk — lovagló ülésben.

Nem marad sok idő a szemlélődésre. A mozdony elindul s az *altáró* száján keresztül behatolunk a hegy belsejébe.

A hirtelen támadt sötétség először vakká tesz. De a lámpák fényénél látjuk, hogy az alagút, melyben haladunk, fehéren veri vissza a lámpa fényét.

ŐSTENGERBE FURT ALAGUT

— Ez a fehér sziklaközet — magyarázza Sipos elvtárs — *dolomit*. Ősi időkben itt tenger hullámozott s a tenger vizének üledéke ez a fehér szikla. Midőn az idők folyamán aztán a tenger erről a vidékről eltakarodott, a visszamaradt mocsaras talajon a növényvilág dús tenyészetnek indult. Ezeknek az elpusztult növényi rostoknak maradványaiból keletkezett, bizonyos természeti átalakulások egymásra hatásából, a kőszén. Ha a bányász szemet keres, *sohasem kutat a dolomit-reteg alatt, hanem mindig felette.*

— A tapasztalat azt mutatta — folytatta beszámolóját, — hogy a szénréteg általában tekintélyes kiterjedésű, de vastagsága sohasem haladja túl az 1–2 métert.

— Most már közel 5 km-t haladtunk előre a hegy gyomra felé — vetjük közbe. — Miért vágta ezt az alagutat dolomitba és miért nem mindjárt a szénrétegbe?

— Az *altáró feladata* — hangzik a gyors válasz — *nem az, hogy belőle szénét fejtsünk, hanem elsősorban az, hogy megközelítsük a fejítés helyeit.* A szénrétegek itt ferdén húzódnak s így azokat nem felülről, hanem alulról támadjuk meg.

— Az *altárón* történik a kibányászott szénnek csillék útján való el-

„Bányászaink a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulóját munkával ünnepelték meg.”

LESZ SZENÜNK!

A mozdony végigszáguld a síneken. Gőzhajó úszik a Dunán. Ég a villany a szobában. A gáztűzhelyen készül a vacsora. Sokszáz gyárkémény ontja a füstöt. Az ötéves népgazdasági terv lehetővé tette, hogy új gépekkel, új szerszámokkal, fejlett mezőgazdasággal rendelkező ipari állammá építsük az országot.

S hogy mindez megvalósuljon, hogy a mozdonyok, gőzhajók, a gyárak, a takaréktűzhelyek működjenek, *energiára, üzemanyagra — szénre van szükség.*

A DOROGI BÁNYÁBAN

Felkerestük Magyarországon egyik legnagyobb szénbányáját, a dorogi bányát, hogy lássuk, hogyan folyik itt a munka. Az ötéves terv sikere részben azon múlik: *lesz-e elegendő szénünk.* Tudjuk már, hogy lesz. A munkaverseny és az újítások lázas ütemben fokozzák a termelést, s a brigádok teljesítménye egyre nő.

Ahogy a vasúti aluljáró cementjén kopog a léptünk, megrakott kézikocsi közelít felénk. 18 éves fiú izmai feszülnek mögötte.

— Jó szerencsét, Sipos elvtárs — kiáltja kísérőnk felé s az arca ragyog: — *Meglátja, ma én is kihozok két csillét a norma fölé!*

szállítására is. Ezeket a tárokat úgy szerkesztették, hogy a kijárat felé lejtjenek, aminek következtében a megakart csillék úgyszólván ugyanazzal a meghajtó energiával haladnak ki a bányából, mint az üres csillék, melyeket a bányába vontatnak.

— ITT NINCS SUJTÓLÉG

A mozdony fékez, a szerelvény megáll. A bányászok leugrálnak a gerendanyergekről. A sínek mellett kétoldalt már várakoznak a műszakukat letöltött vajúrók. De a környező szűk folyosókból és a sötét síkatorokból egyre újabb alakok imbolyognak elő. Mindegyikük kezében lámpa. A legtöbbjük hosszú, csőforma villanyégőt szorongat. De van közöttük olyan is, aki nyílt karbidlámpával közelít.

Arcunkra valószínűleg kirajzolódot az aggodalom, mert Sipos elvtárs, mintha csak gondolatunkban olvasna, mindjárt felel egy még fel sem tett kérdésre:

— *Nem kell félni! A dorogi bányában nincs bányalég. Magyarországon egyedül a pécsvidéki bányákban kísért a sujtólég réme. S ez ellen a veszély ellen sem a karbid, sem a villanylámpa nem nyújt oltalmat, csak a Dawylámpa. Ennek dróthálós kiképzése jó hőszigetelő s megakadályozza, hogy a levegő hőfoka a gyulladás hőmérsékletére emelkedjék.*

ITT TŰZ HELYETT A VIZ A VESZÉLY!

— *Sokkal nagyobb veszedelmet jelent a dorogi bányában a karsztvíz — mondja Sipos elvtárs.*

— A karsztvíz a hegy gyomrába leszivárgó esővízből keletkezik és gyűlik össze a dolomit- és mészkőrétegek repedéseiben. Míg a bányász tömör dolomitrétegben halad előre, nincsen semmi baj. De ha robbantással e vízzel tárolt üregekig jutunk, a karsztvíz ezen a kicsi repedésen is áttör, nyílását egyre tágítja és aránylag rövid idő alatt roppant vízmennyiséget zúdít a vágatba. Megtörténik, hogy ilyen esetekben egész bányarészek jutnak víz alá, s ebben az esetben csak a költséges kiszivattyúzás segít — ha egyáltalában segít.

CSILLOGÓ TÓ A BARLANG MÉLYÉN

Lábunk most agyagba ragad. Sikamlós, csúszós az út. Rézsút, felfelé ha-

ladunk. A falak magasak, egyenlőtlenek.

Kísérőnk megszólal:

— *Ez egy természetes földalatti üreg — ha tetszik — barlang, melyet egykor teljesen elborított a karsztvíz. Ma a vizekük jelentősen mélyebben van. Ezt az üreget a leszivárgó vizek vajták ki az idők folyamán.*

— Nézze — emeli most fel lámpáját kísérőnk, — a barlang falának egyik hasadéka csupa ragyogás! Kalcitkristályok lapjain verődik vissza a fény, s ezeket a kristályokat is a karsztvíz alkotta.

Megint botorkálunk néhány lépést a nyálkás agyagrögök között. Egyszerre csillogó tó áll előttünk. Tiszta, mélyvízű ez a tó, csendes és nyugodt. Nem is egy ilyen tó van elrejtve a hegyben. Ezeknek tükre mind egy szintben van s a mélyben összefüggnek egymással.

MŰKÖDÉSBEN A RÉSELŐ KALAPÁCS

— Mindjárt elérünk a munkahelyre — mondja kísérőnk, akivel közöltük, hogy szeretnénk már a fejtést is látni. És valóban: lámpák fényében haránt kőszénrétegek vonulnak végig a vágat ácsolt falán.

Kőszénfejtés Dorogon

Bányász lakóház

— Ezt a részt már kitermeltük — mondja Sipos elvtárs, — de itt (s most fordulunk egyet) — még folyik a munka!

— Jó szerencsét! Szabadság! — áradnak felénk az üdvözlő szavak, a bányászok egy pillanatra abbahagyják a munkát, hogy a jövevényekkel néhány szót váltsanak.

Vezetőnk ismét magyaráz:

— A munka itt réselő kalapáccsal folyik. Alárései a köszénréteget s így a felső rész önmagától omlik le, s ha nem is omlik, de könnyebben fejthető így.

A kifejtett fekete gyémánt hatalmas kupacokká nő. De már gördülnek az üres csillék, megtöltik azokat a kibányászott szénnel, utána indulnak a föld felszine felé.

Vidám, megelégedett itt a hangulat a bányában. Az elvtársak büszkéek arra, hogy megváltozott munkaviszonyuk folytán, az új munkafegyelem és a jobb munkamódszerek miatt sokszorosát termelik annak, mint régen. Az egyik bányász szeme ránk fényesedik:

— Ez még mind csak a kezdet! A közelmúltban láttam a moziban a szovjet szénbányászok remek gépeit. El-

jön az idő, hogy mi is ilyen gépekkel fogunk dolgozni. S akkor még több szén fogunk adni a gyáraknak és az üzemeknek, a dolgozóknak!

VISSZA A FÉNYBE!

Bár még rengeteg a látnivaló, de itt az ideje, hogy visszatérjünk. Kisérőnk karonfog:

— Nem a vonaton megyünk fel, hanem az aknán! Itt gyorsjáratú felvonók végzik a szállítást. Néhány lépés után már ott is állunk a felvonókas előtt. Beszállunk. A motor hirtelen felbűg és a felvonószekrény repül velünk a magasba. Rövid idő múlva ismét a kék ég fényesedik felettünk. Megkockáztatjuk az utolsó kérdést:

— Az akna gyorsabb. Miért nem mélyítenek több aknát, ahelyett, hogy ezen a hosszú időtrábló táron közlekednének? — Sipos elvtárs elmosolyodik.

— Ez nem lenne célszerű. Az akna szállítóképessége korlátozott és üzeme növeli a termelés önköltségét. Való igaz, hogy a táró útja lényegesen hosszabb, de enyhén lejtős útvonalával igen kis hajtóenergiát kell igénybe venni. Emellett a táró szállítóképessége úgyszólván korlátlan, mert annyi csilét akaszthatunk egymás mögé, amennyi a termelés érdekében kívánatos. Ezt a munkát a felvonók nem képesek elvégezni.

*

Dübörög hazafelé a vonat. Az ötéves tervre gondolunk, az új nehézipari gépekre, a készülő új szerszámokra, hidjainkra, néphadseregünk korszerű fegyvereire, amelyek a béke megvédésének ügyét szolgálják. S mind ez a termelés — a terv roppant méretei — nem valószínűsíthető, ha nem volna szén; a Nap konzervenergiája, mely tűzzé hamvadva gőzt fejleszt a kazánban, hogy e gőz aztán megadja a munka ritmusát — s ami ezzel együtt jár: felemelkedésünket a szocializmus felé.

J. I.

